

Dosarul nr. 3ra-692/21

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani – I. Secrieru-Coșleț
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău – A. Bostan, G. Dașchevici, V. Negru

ÎNCHEIERE

15 iunie 2022

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Tamara Chișca-Doneva
Ala Cobăneanu
Nina Vascan
Nicolae Craiu
Maria Ghervas

examinând cererea intimătei Claudia Mandraburcă, reprezentată de avocatul Andrei Mandraburcă, cu privire la sesizarea Plenului Curții Supreme de Justiție în vederea emiterii unui aviz consultativ,

în cauza de contencios administrativ intentată la acțiunea depusă de către Claudia Mandraburcă împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la contestarea actului administrativ și obligarea emiterii actului administrativ,

constată:

La 22 iunie 2020, Claudia Mandraburcă a depus acțiune în procedura contenciosului administrativ împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la contestarea actului administrativ și obligarea emiterii actului administrativ.

În motivarea acțiunii a invocat că a fost soția defunctului XXX, decedat la XXX, fost președinte al Judecătoriei Șoldănești și care era beneficiar de pensie pentru vechime în muncă în cuantum de 21 240 de lei.

Reclamanta a notat că după decesul soțului, la 31 ianuarie 2020, s-a adresat Casei Naționale de Asigurări Sociale cu cererea nr. 1 privind stabilirea pensiei de urmaș în cuantum de 50 % din pensia soțului decedat.

Prin scrisoarea nr. M-398/20 din 05 martie 2020, Casa Națională de Asigurări Sociale a refuzat să emită un act administrativ individual de a stabili Claudiei Mandraburcă pensia de urmaș, invocând că soțul acesteia beneficia de pensie pentru vechime în muncă conform Legii cu privire la statutul judecătorului nr. 544-XIII din 20 iulie 1995. Respectiv, Casa Națională de Asigurări Sociale a constatat că nu există niciun temei legal potrivit căruia autoritatea de asigurări sociale de stat trebuia să stabilească pensia de urmaș din pensia pentru vechime în muncă a soțului decedat.

Considerând ilegal refuzul nr. M-398/20 din 05 martie 2020 emis de Casa Națională de Asigurări Sociale, la 09 aprilie 2020, reclamanta a depus cererea

prealabilă nr. 2, solicitând stabilirea pensiei de urmaș în cuantum de 50 % din pensia soțului decedat.

Însă, prin răspunsul nr. M-882/20 din 19 mai 2020, Casa Națională de Asigurări Sociale a considerat întemeiat refuzul său din 05 martie 2020 și a respins cererea prealabilă.

Reclamanta a considerat ilegal refuzul organului de asigurări sociale de a-i stabili pensia de urmaș, deoarece în opinia sa întrunește condițiile impuse de lege, și anume a fost căsătorită cu XXX timp de 44 de ani și după decesul acestuia nu s-a recăsătorit, fapt confirmat prin buletinul de identitate, certificatul de căsătorie și certificatul privind starea civilă.

De asemenea, Claudia Mandraburcă a remarcat că, la momentul decesului soțului său, ea avea împliniți 67 de ani și beneficia de o pensie în cuantum de 2 372,95 de lei, adică de 10 ori mai mică decât pensia de care beneficia soțul.

Reclamanta Claudia Mandraburcă a solicitat prin cererea de chemare în judecată:

- anularea refuzului Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. M-398/20 din 05 martie 2020 privind emiterea actului administrativ individual de stabilire a pensiei de urmaș;

- anularea actului administrativ nr. M-882/20 din 19 mai 2020, prin care Casa Națională de Asigurări Sociale a respins cererea prealabilă;

- obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale să emită act administrativ individual favorabil, prin care să stabilească Claudiei Mandraburcă pensie de urmaș în cuantum de 50 % din pensia soțului decedat XXX, a cărei cuantum constituia 80 % din salariul funcției de președinte al judecătoriei, începând cu data de XXX (ziua decesului soțului);

- obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale să emită act administrativ individual favorabil, prin care să se dispună indexarea pensiei de urmaș stabilite, luând drept bază de calcul salariul funcției de președinte al judecătoriei.

Prin hotărârea din 29 octombrie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, s-a admis parțial acțiunea depusă de către Claudia Mandraburcă.

S-au anulat actul administrativ – scrisoarea nr. M-398/2020 din 05 martie 2020 și nr. M-882/2020 din 10 mai 2020 emise de Casa Națională de Asigurări Sociale privind respingerea acordării dreptului la pensie de urmaș.

S-a obligat Casa Națională de Asigurări Sociale, oficiul teritorial competent, să emită act administrativ individual, prin care să stabilească și să achite Claudiei Mandraburcă pensia de urmaș, începând cu 31 ianuarie 2020, în mărime de 50 % din pensia aflată în plată soțului decedat XXX.

În rest, acțiunea s-a respins (f.d. 62, 66-75).

La 09 noiembrie 2020, Casa Națională de Asigurări Sociale a depus apel nemotivat împotriva hotărârii din 29 octombrie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, solicitând casarea hotărârii și emiterea unei decizii noi, prin care să fie respinsă acțiunea ca neîntemeiată (f.d. 77). Din avizul de recepție a corespondenței DS8000429266AS rezultă că copia hotărârii motivate a fost notificată Casei Naționale de Asigurări Sociale la 23 noiembrie 2020 (f.d. 79). La 30 noiembrie 2020, Casa Națională de Asigurări Sociale a depus motivarea apelului (f.d. 83-87).

La 30 noiembrie 2020, Claudia Mandraburcă a depus apel nemotivat împotriva hotărârii din 29 octombrie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul

Rîșcani, solicitând casarea hotărârii în partea pretențiilor respinse și emiterea în această parte a unei decizii noi, prin care să fie admisă integral acțiunea (f.d. 82).

Astfel, instanța de recurs constată că la demararea căii de atac în ordine de apel, Casa Națională de Asigurări Sociale a respectat termenul de atac instituit la art. 232 din Codul administrativ.

Totodată, Colegiul atestă că prin încheierea din 19 ianuarie 2021 a Curții de Apel Chișinău s-a declarat inadmisibil apelul depus de Claudia Mandraburcă, în temeiul art. 236 alin. (1) și (2) lit. e) din Codul administrativ, din motiv că motivarea apelului nu a fost depusă în termenul prevăzut de lege (f.d. 94-95).

Judecând cauza în ordine de apel, Curtea de Apel Chișinău prin decizia din 20 aprilie 2021 a respins apelul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale și a menținut hotărârea din 29 octombrie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani (f.d. 115, 116-125).

La 26 aprilie 2021, Casa Națională de Asigurări Sociale a depus prin poștă electronică la Curtea de Apel Chișinău recurs nemotivat împotriva deciziei din 20 aprilie 2021 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea integrală a deciziei recurate și emiterea unei decizii noi (f.d. 125, 126).

La 12 mai 2021, Casa Națională de Asigurări Sociale a depus prin poștă electronică la Curtea de Apel Chișinău și la Curtea Supremă de Justiție motivarea recursului împotriva deciziei din 20 aprilie 2021 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea deciziei recurate și emiterea unei decizii noi (f.d. 128, 129-132, 141, 142-145).

Prin referințele depuse la 15 iunie 2021 și 14 iunie 2022, intimata Claudia Mandraburcă a pledat pentru respingerea recursului Casei Naționale de Asigurări Sociale ca fiind neîntemeiat, cu menținerea deciziei din 20 aprilie 2021 a Curții de Apel Chișinău și a hotărârii din 29 octombrie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani.

Prin încheierea din 16 iunie 2021 a Curții Supreme de Justiție s-a declarat admisibil recursul depus de către Casa Națională de Asigurări Sociale împotriva deciziei din 20 aprilie 2021 a Curții de Apel Chișinău și s-a numit spre examinare în fond, în complet de cinci judecători.

În cadrul judecării recursului, intimata Claudia Mandraburcă, reprezentată de către avocatul Andrei Mandraburcă, a depus cerere cu privire la sesizarea Curții Constituționale a Republicii Moldova privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a art. III pct. 21 din Legea pentru modificarea și completarea unor acte legislative nr. 290 din 16 decembrie 2016.

Prin încheierea din 07 iulie 2021 a Curții Supreme de Justiție s-a admis cererea depusă de către Claudia Mandraburcă, reprezentată de către avocatul Andrei Mandraburcă, cu privire la sesizarea Curții Constituționale a Republicii Moldova privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a art. III pct. 21 din Legea pentru modificarea și completarea unor acte legislative nr. 290 din 16 decembrie 2016.

S-a remis Curții Constituționale a Republicii Moldova sesizarea depusă de către Claudia Mandraburcă, reprezentată de către avocatul Andrei Mandraburcă, în vederea examinării constituționalității art. III pct. 21 din Legea pentru modificarea și completarea unor acte legislative nr. 290 din 16 decembrie 2016.

Prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 11 din 26 mai 2022 (dosarul nr. 158g/2021), s-au admis parțial sesizările privind excepția de

neconstituționalitate a articolului 24 alin. (1) din Legea privind sistemul public de pensii nr. 156 din 14 octombrie 1998.

S-a recunoscut constituțional articolul 24 alin. (1) din Legea privind sistemul public de pensii nr. 156 din 14 octombrie 1998, în măsura în care pensia de urmaș se acordă și persoanelor indicate la articolul 25 alin. (1) din această Lege, inclusiv copilului minor și/sau soțului supraviețuitor al persoanei decedate – titular de pensie specială, care la data decesului a întrunit condițiile pentru stabilirea pensiei pentru limită de vârstă.

S-a dispus că, până la modificarea cadrului normativ, vor avea dreptul la pensia de urmaș persoanele indicate la articolul 25 alin. (1) din Legea nr. 156 din 14 octombrie 1998, inclusiv copilul minor și/sau soțul supraviețuitor al persoanei decedate – titular de pensie specială, care la data decesului a întrunit condițiile pentru stabilirea pensiei pentru limită de vârstă. În acest caz pensia de urmaș se va calcula din mărimea pensiei pentru limită de vârstă.

La 15 iunie 2022, intimata Claudia Mandraburcă, reprezentată de avocatul Andrei Mandraburcă, a depus prin poștă electronică cerere cu privire la solicitarea avizului consultativ al Plenului Curții Supreme de Justiție cu privire la modul de aplicare a art. 24 alin. (1) din Legea privind sistemul public de pensii nr. 156 din 14 octombrie 1998 și coroborare cu Hotărârea Curții Constituționale nr. 11 din 26 mai 2022. În opinia intimatei, la caz, există riscul eminent să se contureze o practică contradictorie, cel puțin în cauzele pendinte, acolo unde cererile de stabilire a pensiei de urmaș au fost depuse până la data de 26 mai 2020 – data emiterii hotărârii Curții Constituționale.

Studiind demersul formulat de intimata Claudia Mandraburcă, reprezentată de avocatul Andrei Mandraburcă, cu privire la sesizarea Plenului Curții Supreme de Justiție în vederea emiterii unui aviz consultativ, completul specializat al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că acesta este neîntemeiat și urmează a fi respins, din motivele ce succed.

În conformitate cu art. 12² alin. (1)-(2) din Codul de procedură civilă, dacă în procesul judecării cauzei într-o instanță de judecată se atestă dificultăți la aplicarea corectă a normelor de drept material sau procedural, instanța de judecată solicită Plenului Curții Supreme de Justiție, din oficiu sau la cererea participanților la proces, să emită un aviz consultativ cu privire la modul de punere în aplicare a legii. Avizul consultativ se publică pe pagina web a Curții Supreme de Justiție.

Solicitarea avizului consultativ trebuie să se refere la dificultăți de aplicare corectă a normei de drept susceptibile de interpretări diferite. Solicitarea avizului consultativ nu va conține formularea unei simple întrebări cu privire la aplicarea unui text de lege.

Obiectul solicitării îl constituie o veritabilă problemă de drept dacă întrunește următoarele condiții:

a) solicitarea este formulată în legătură cu existența unei cauze aflate în curs de examinare în instanța de judecată;

b) lămurirea problemei de drept este determinantă pentru soluționarea în fond a cauzei în care a fost ridicată;

c) problema este nouă, interpretarea dată problemei de drept nu a fost soluționată printr-un aviz consultativ anterior.

În cazul în care instanța de judecată respinge demersul participanților la proces privind solicitarea unui aviz consultativ din partea Plenului Curții Supreme de Justiție, aceasta va emite o încheiere nesusceptibilă de recurs.

Raportând la caz prevederile normei pre citate, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție relevă că, instanța de judecată solicită Plenului emiterea unui aviz consultativ doar în cazul în care întâmpină dificultăți la aplicarea legii materiale ori procesuale.

La caz, însă, nu sunt prezente anumite dificultăți la aplicare a art. 24 alin. (1) din Legea privind sistemul public de pensii nr. 156 din 14 octombrie 1998, or, atât Hotărârea Curții Constituționale nr. 11 din 26 mai 2022, cât și jurisprudența constituțională abordează explicit efectul *ex tunc* al hotărârilor Curții Constituționale în materie civilă și de contencios administrativ.

Ca urmare, nu se atestă necesitatea de a sesiza Plenul Curții Supreme de Justiție în vederea emiterii unui aviz consultativ, iar acest fapt impune respingerea cererii intimatei Claudia Mandraburcă, reprezentată de avocatul Andrei Mandraburcă, cu privire la sesizarea Plenului Curții Supreme de Justiție în vederea emiterii unui aviz consultativ.

Conform art. 195, art. 230 și art. 258 alin. (3) din Codul administrativ și în conformitate cu art. 12² alin. (2) din Codul de procedură civilă, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

dispune:

Se respinge cererea intimatei Claudia Mandraburcă, reprezentată de avocatul Andrei Mandraburcă, cu privire la sesizarea Plenului Curții Supreme de Justiție în vederea emiterii unui aviz consultativ, în cauza de contencios administrativ intentată la acțiunea depusă de către Claudia Mandraburcă împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la contestarea actului administrativ și obligarea emiterii actului administrativ.

Încheierea nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Tamara Chișca-Doneva

judecătorii

Ala Cobăneanu

Nina Vascan

Nicolae Craiu

Maria Ghervas